

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
директор неперервної освіти і туризму
Гриценко І.С.
«08» червня 2023 року

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри готельно-ресторанної
справи та туризму
Протокол №12 від «31» травня 2023 р.
в.о. завідувача кафедри
Мельниченко С.В.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант освітньої програми
«Міжнародний туристичний бізнес»
Левицька І.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інновації в туристичному та
готельно-ресторанному бізнесі

спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
освітня програма «Міжнародний туристичний бізнес»
Факультет (ННІ) Навчально-науковий інститут неперервної освіти і туризму
Розробник: доцент кафедри, к.е.н. Гошкало Л.М.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Інновації в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»	
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	242 «Туризм і рекреація»	
Освітня програма	Міжнародний туристичний бізнес	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	1	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60год.	132 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	24 год.	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Інновації в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі» є обов'язковою для підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» освітньої програми «Міжнародний туристичний бізнес» та формує у здобувачів вищої освіти знання щодо організаційних, нормативно-правових, управлінських питань інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі, детермінантів інноваційної модернізації туристичних підприємств, генерування і формування банку інноваційних ідей, принципів ефективного інноваційного розвитку, методів оцінювання інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі, умінь й навичок застосування загальнотеоретичних засад для розв'язання конкретних завдань щодо інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі, підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Метою дисципліни є ознайомлення студентів із теоретичними засадами інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі – розроблення та запровадження інноваційного туристичного продукту, використання інноваційних технологій обслуговування, інваріантності інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі, формування системи управління інноваційними процесами.

Завданням вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- застосування теоретичних аспектів інновацій в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі у практичній діяльності;
- вивчення особливостей державного регулювання інноваційної діяльності;
- ознайомлення з інноваційними технологіями у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі;
- використання продуктових та технологічних новацій у діяльності туристичних та готельно-ресторанних підприємств;
- розуміння інваріантності інноваційної діяльності в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі;
- застосування методів оцінювання економічної ефективності інноваційних перетворень.

Дисципліна забезпечує наступні програмні компетенції:

Інтегральна компетентність

Здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику міжнародного туристичного бізнесу і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, і вирішувати професійні проблеми та практичні завдання міжнародної туристичної діяльності у процесі роботи та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, зокрема для розвитку туристичного продукту сільських дестинацій та представлення його на міжнародному рівні

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку

СК9. Здатність застосовувати інноваційні методи просування національного туристичного продукту (дестинації) на міжнародний ринок

Програмні результати навчання

ПРН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

1. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Інновації в туризмі в готельно-ресторанному бізнесі – теоретичні та методологічні засади														
Тема 1. Інновації в туризмі в готельно-ресторанному бізнесі – сутність та значення		11	2	2			5							
Тема 2. Державне регулювання інноваційними процесами в галузі		10	2	2			5							
Тема 3. Інноваційні процеси в туризмі і готельно-ресторанному бізнесі		10	2	2			5							
Тема 4. Детермінанти інноваційної модернізації підприємств галузі		20	4	4			5							
Тема 5. Інваріантність інноваційних процесів в галузі		11	2	2			5							
Тема 6. Формування банку інноваційних ідей в туризмі і готельно-ресторанному бізнесі		20	4	4			5							
Разом за змістовим модулем 1		77	16	16			30							
Модуль 2. Управління інноваціями в туризмі														
Тема 7. Концептуальні засади управління		11	2	2			5							

інноваціями в туризмі і готельно-ресторанному бізнесі													
Тема 8. Інноваційний потенціал туристичних і готельно-ресторанних підприємств		11	2	2			5						
Тема 9. Інноваційні моделі розвитку в туризмі і готельно-ресторанному бізнесі		11	2	2			5						
Тема 10. Маркетинг інновацій в туризмі і готельно-ресторанному бізнесі		11	2	2			6						
Тема 11. Інновації у сервісній системі туристичного і готельно-ресторанного підприємства		11	2	2			5						
Тема 12. Формування інноваційної стратегії розвитку підприємств галузі		21	4	4			5						
Разом за змістовим модулем 2		73	14	14			30						
Усього годин		15/150	30	30			60						

1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади управління якістю в туризмі		
1	Тема 1. Інновінг як каталізатор розвитку туризму	2
2	Тема 2. Механізм державного регулювання інновінгу в туризмі	2
3	Тема 3. Організаційно-економічні засади інновінгових процесів в туризмі	2
4	Тема 4. Детермінантний підхід у інноваційній модернізації туристичних підприємств	4
5	Тема 5. Інваріантність інновінгу – практичні засади, очікувані результати	2
6	Тема 6. Вітчизняний та іноземний досвід формування банку інноваційних ідей в туризмі	4
Модуль 2. Стандартизація, сертифікація в туризмі		
7	Тема 7. Система управління інновінгом в туризмі	2
8	Тема 8. Дослідження інноваційного потенціалу в туризмі	2

9	Тема 9. Моделювання інноваційного розвитку в туризмі	4
10	Тема 10. Інновінг в туризмі – маркетинговий підхід	2
11	Тема 11. Сервісна система туристичних підприємств, напрями інноваційного розвитку	2
12	Тема 12. Стратегія і тактика інноваційного розвитку туристичних підприємств	4
	Разом	30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні аспекти поняття інновацій в туризмі	7
2	Тема 2. Роль держави у стимулюванні до інновацій в туризмі	7
3	Тема 3. Інноваційні процеси, як невід’ємна складова розвитку туризму	7
4	Тема 4. Вплив факторів на інновації в туризмі	10
5	Тема 5. Безперервність та беззаперечність інноваційних процесів в туризмі	7
6	Тема 6. Шляхи наповнення банку ідей, та можливості користування	7
7	Тема 7. Принципи управління інноваційними процесами в туризмі	7
8	Тема 8. Інтелектуальний потенціал у розвитку інновацій в туризмі	7
9	Тема 9. Організаційно-управлінські моделі інноваційного розвитку в туризмі	7
10	Тема 10. Маркетингові заходи стимулювання розвитку інновацій в туризмі	10
11	Тема 11. Інноваційні підходи до створення туристичного продукту	7
12	Тема 12. Туризм майбутнього	7

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Вилив науково-технічних нововведень на розвиток туризму.
2. Технологічний підхід до формування інноваційного комплексу туризму.
3. Циклічний розвиток економіки. Дослідження М.Д. Кондратьєва.
4. Підприємницька діяльність у туризмі та зміна управлінських парадигм у туристичних організаціях.
5. Вплив науково-технічних нововведень на розвиток туризму.
6. Технологічний підхід до формування інноваційного комплексу туризму.
7. Циклічний розвиток економіки.
8. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера.
9. Технологічні устої розвитку та еволюція інноваційних теорій.
10. Теорія росту П.Ромера.
11. Структура і стадії інноваційних процесів.
12. Об'єкти інноваційної діяльності в туризмі.
13. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
14. Нові форми управління в туризмі.
15. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
16. Нові форми управління в туризмі.
17. Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства.

18. Джерела інноваційних можливостей та формування інноваційної політики.
19. Цілі і принципи діагностування інноваційного потенціалу туристичного підприємства.
20. Управління інноваціями. Управління знаннями.
21. Принципи гармонійного розвитку туризму.
22. Національна інноваційна система.
23. Державна підтримка і стимулювання інноваційних процесів.
24. Регулювання інноваційної діяльності у технологічно-розвинених країнах світу.
25. Методи активізації інноваційного процесу.
26. Система державного регулювання інноваційних процесів в Україні.
27. Організація науки і науково-технічних досліджень у сфері туризму.
28. Напрями інноваційної стратегії сталого розвитку туризму.
29. Розвиток і застосування інформаційних технологій у туризмі.
30. Використання інформаційних ресурсів Інтернет, E-mail, Usenet для інформування про нові тури і ціни на них.
31. Туристичні інформаційні термінали: наповнення, умови користування.
32. IT-рішення для туристичних компаній (TourIndex): пошукові системи, автоматичні модулі сайтів туроператорів, підбору турів, турів зі знижками, рейтингу популярності готелів.
33. Геоінформаційні технології (ГІС-технології).
34. Електронні карти і атласи.
35. Можливості ГІС для складання спеціалізованих схем маршрутів.
36. Глобальні розподільні системи (GDS).
37. Автоматизація туристичного офісу
38. Інноваційний туристичний продукт як основа нового проекту.
39. Продукт-захід, продукт-регіон, продукт-місцевість, продукт-товар, продукт-бренд та ін.
40. Диверсифікація видів міжнародного туризму.
41. Нові продукти івентивного туризму, курортного відпочинку, спа- та велнес-туризму.
42. Інновації в дослідженні туристичного ринку, продукту, споживачів, конкурентів.
43. Інновації в маркетингових комунікаціях.
44. Інновації в маркетингові цінovій політиці.
45. Інновації в маркетингу продуктової політики.
46. Інновації в інформаційних технологіях.
47. Інновації в маркетингу збуту.
48. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах.
49. Охорона і захист інтелектуальної власності.
50. Інтелектуальна власність як товар. Використання прав на інтелектуальну власність у сфері туризму.
51. Охорона і захист інтелектуальної власності.
52. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах.
53. Охорона і захист інтелектуальної власності.
54. Інтелектуальна власність як товар.
55. Використання прав на інтелектуальну власність у сфері туризму.

56. Охорона і захист інтелектуальної власності.
57. Інноваційні конфлікти та можливості їх рішення.
58. Стратегії інноваційного розвитку туристичних підприємств в умовах економічної та політичної невизначеності
59. Фінансова складова інноваційного потенціалу підприємства.
60. Сутність і структура фінансового механізму.
61. Принципи побудови механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності.
62. Макроекономічні джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку.
63. Критерії результативності інноваційної діяльності.
64. Ризики інноваційних проектів.
65. Методи оцінювання інноваційних проектів.

Тестові завдання з дисципліни

1. До системи організації і управління науковими дослідженнями в Україні відносяться такі інституційні одиниці
 - А. науково-дослідні та проектні установи й центри Академії наук України (НАН); науково-виробничі, науково-дослідні, проектні установи, системи галузевих академії;
 - В. науково-дослідні, проектні установи і центри міністерств і відомств; науково-дослідні установи і кафедри вищих навчальних закладів;
 - С. Державний комітет України з питань науки і технологій та наукововиробничі, проектні установи і центри при промислових підприємствах, об'єднаннях;
 - Д. всі відповіді вірні.
2. Регулювання інноваційного розвитку може здійснюватись на таких рівнях
 - А. державному та міжвідомчому;
 - В. національному, міжнародному та регіональному;
 - С. наднаціональному та державному;
 - Д. наднаціональному, регіональному та міжвідомчому.
3. На державному рівні до основних складових інноваційного законодавства України не відносять
 - А. Закон «Про інноваційну діяльність»;
 - В. Стратегічні пріоритети Верховної Ради України щодо інноваційної діяльності в Україні на 2003–2013 рр.;
 - С. Закон України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні»;
 - Д. постанова КМУ «Про затвердження державної цільової інвестиційної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009 – 2013 роки».
4. З метою заохочення ведення бізнесу у більш екологічно відповідальний спосіб різні міжнародні організації

- A. запроваджують премії та програми сертифікації/екологічного маркування;
- B. надають дотації малим підприємствам у сфері туризму;
- C. впроваджують пільгове оподаткування для малих та середніх підприємств туристичної галуззі;
- D. всі відповіді вірні.

5. До можливих альтернатив розвитку інноваційних технологій в туризмі на сучасному етапі в Україні можна віднести

- A. розвиток туристичних маршрутів що відповідають євростандартам;
- B. розробка туристично-рекреаційних паспортів окремих територій;
- C. розвиток прогресивних фінансових технологій обслуговування туристів;
- D. всі відповіді вірні.

6. Комплекс інноваційних, інформаційних, консультаційних, обчислювальних, учбових і інших центрів, інвестиційних, науково-технічних бірж, організаційних і інших послуг з супроводу всіх специфічних етапів інноваційної діяльності – це

- A. державна система організації і управління науковими дослідженнями;
- B. інноваційна інфраструктура;
- C. організаційна структура Державного комітету України з питань науки і технологій;
- D. науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки.

7. Організацією наукових досліджень в Україні займається

- A. Державний комітет у справах науки і технологій України;
- B. Міністерство інфраструктури України;
- C. Верховна Рада України разом із профільним міністерством;
- D. всі відповіді вірні.

8. Серед основних форм економічного регулювання інноваційних процесів найбільше значення мають

- A. науково-технічна політика та інструменти податкової політики;
- B. грошово-кредитне регулювання;
- C. промислова й амортизаційна політика;
- D. всі відповіді вірні.

9. До регіональної інноваційно-туристичної інфраструктури не відносяться

- A. венчурні туристичні фірми;
- B. туристичні кластери;
- C. регіональні центри інноваційного розвитку;
- D. всі відповіді вірні.

10. Інноваційні технології для сталого розвитку туризму використовуються з метою

- А. екологізації підприємств, що надають туристські послуги;
- В. забезпечення рівноправних умов для корінного населення поряд з іншими учасниками туристичного бізнесу в отриманні економічних, соціальних і культурних вигод від розвитку туризму, надання йому першочергового права на працевлаштування;
- С. повага та збереження місцевих культур, традиційних ремесел, фольклору та заохочення відповідальної поведінки туристів, культивування поваги до національних законів, культурних цінностей, соціальних норм і традицій;
- Д. всі відповіді вірні.
11. Укладання центральними чи регіональними органами державного управління договорів з суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення й виробництва інноваційних продуктів, технології та послуг — це
- А. інструменти державної інноваційної політики з боку попиту;
- В. інструменти державної інноваційної політики з боку пропозиції;
- С. інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.
- Д. інструменти управління політикою держави
12. Державна фінансова підтримка інноваційних проектів означає
- А. їх пряме фінансування з Державного бюджету без повернення вкладених коштів;
- В. безвідсоткове кредитування за рахунок бюджетних коштів;
- С. часткове (до 50%) безвідсоткове кредитування інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів;
- Д. повну або часткову компенсацію за рахунок бюджетних коштів відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам чи іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;
- Е. надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;
- Ф. всі відповіді вірні;
13. Юридичне поняття, що охоплює сукупність авторських та інших прав на продукти інтелектуальної діяльності, що охороняються законодавчими актами держави — це
- А. інтелектуальний продукт;
- В. інтелектуальна власність;
- С. нематеріальні активи підприємства;
- Д. патенти;
- Е. промислова власність.
14. Згідно з Паризькою конвенцією з охорони промислової власності до промислової власності не належать
- А. винаходи;
- В. відкриття;

- С. корисні моделі;
- Д. промислові зразки;
- Е. торговельні марки;
- Ф. комерційні найменування;
- Г. всі відповіді вірні.

15. Винахід, який може бути визнаний патентоспроможним, повинен відповідати таким вимогам

- А. бути новим;
- В. мати винахідницький рівень;
- С. бути придатним для промислового використання;
- Д. всі відповіді вірні;
- Е. неправильна відповідь б).

16. Дозвіл використовувати технічне досягнення або інший нематеріальний ресурс протягом певного строку за обумовлену винагороду — це

- А. патент;
- В. ліцензія;
- С. авторське право.

17. Ліцензія, що надає ліцензіату лише право використання технології, зберігаючи за ліцензіаром права розпорядження — це

- А. звичайна ліцензія;
- В. безпатентна ліцензія;
- С. виключна ліцензія;
- Д. примусова ліцензія.

18. Періодичні суми виплат ліцензіару у вигляді встановленого проценту від обсягів виготовленої продукції на основі переданої технології — це

- А. роялті;
- В. паушальні платежі;
- С. рівномірні платежі у відсотках до ліцензійної угоди;

19. Сторона, яка є власником певного нематеріального ресурсу і диктує умови контракту — це

- А. ліцензіат;
- В. копірайтер;
- С. франчайзер;
- Д. правильні відповіді б) і в).

20. Ліцензія, яка зобов'язує особу, що отримала права на використання певного об'єкта займатися протягом дії угоди визначеним у ній бізнесом, використовуючи при цьому специфічне найменування, що належить власнику — це

- А. виключна ліцензія;
- В. франшиза;
- С. лізингова ліцензія;

- D. форфейтингова ліцензія;
- E. повна ліцензія.

21. Діяльність на основі нормативно-правового й інформаційнометодичного забезпечення фінансового управління, яка виникає у зв'язку з пошуком, залученням та ефективним використанням фінансових ресурсів для проектування, розробки й організації виробництва нових видів продукції, послуг, для створення і впровадження нової техніки, технології, форм і методів управління – це

- A. джерела фінансування;
- B. фінансування інноваційної діяльності;
- C. механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності;
- D. інвестування інноваційної діяльності.

22. В Законі України «Про туризм» перераховано наступні джерела фінансування туризму

A. власні фінансові ресурси суб'єктів туристичної діяльності, грошові внески громадян і юридичних осіб; позичкові фінансові кошти; безоплатні та благодійні внески; позабюджетні фонди; кошти фонду розвитку України; іноземні інвестиції;

надходження від туристичних лотерей; інші джерела, не заборонені законодавством України;

B. прибуток, амортизаційні відрахування, виручка від продажу чи здачі в оренду майна; кредит; внески власників у статутний фонд; зобов'язання боржників; державні субсидії; інші джерела, не заборонені законодавством України;

C. бюджетні кошти різних рівнів; позабюджетні кошти; ресурси державних кредитної і страхової систем; кошти державних позик; амортизаційні відрахування; державні цільові комплексні програми; інші джерела, не заборонені законодавством України;

D. прибуток; кредит; амортизаційні відрахування; надходження з бюджету на оплатній і безоплатній основі; власні фінансові ресурси суб'єктів туристичної діяльності; інші джерела, не заборонені законодавством України.

23. Прибуток від надання туристичних послуг або від продажу туристичного продукту; прибуток від позареалізаційних операцій; прибуток від продажу майна, у т.ч. прибуток від продажу основних фондів (матеріальних активів), нематеріальних активів, цінних паперів інших підприємств – це

- A. фінансова діяльність туристичного підприємства;
- B. фінанси туристичних підприємств;
- C. основні джерела формування прибутку туристичного підприємства;
- D. основні напрямки використання фінансових ресурсів.

24. Основними напрямками використання фінансових ресурсів туристичними підприємствами є

A. розрахунки за поточними операціями сплата податків, зборів, обов'язкових платежів;

- В. сплата відсотків за одержаними кредитами;
- С. витрати на інвестиційний розвиток підприємств туризму;
- Д. всі відповіді вірні.

25. Туристичні підприємства створюють такі фонди грошових коштів

- А. статутний, амортизаційний, виробничий фонди; фонд оборотних засобів;
фонд дебіторської заборгованості, поточних фінансових інвестицій;
- В. статутний, резервний, амортизаційний фонди; фонди виплати дивідендів, виплати заробітної плати, матеріального стимулювання працівників, фінансового забезпечення туроператорів і турагентів;
- С. статутний, амортизаційний, рахунковий фонд; фонди довгострокових інвестицій, капітальних, поточних інвестицій; фонд нематеріальних активів;
пайовий, резервний фонд;
- Д. статутний, резервний фонди; фонд вилученого капіталу; фонд забезпечення майбутніх платежів; фонд цільового фінансування; страховий фонд;
фонд довгострокових позик.

26. Згідно з законодавством про туризм для покриття своєї відповідальності за збитки, заподіяні туристу, передбачено формування фонду фінансового забезпечення для туроператорів в сфері міжнародного туризму на рівні

- А. не менше 10 тис. євро;
- В. не менше ніж 20 тис. євро;
- С. не менше ніж 2 тис. євро;
- Д. не менше 5 тис. євро.

27. Основними завдання фінансової діяльності підприємства є

- А. розробка систем планування, обліку і контролю, пристосування їх до сучасних умов господарювання, управління витратами виробництва, що не дозволяє використовувати реальні резерви підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається;
- В. вибір оптимальних форм фінансування, структури капіталу підприємства і напрямків його використання з метою забезпечення стабільно високої прибутковості, підтримування належної ліквідності та своєчасності розрахунків;
- С. створення зв'язку між результатами маркетингових досліджень і роботами з оновлення продукції, науково обґрунтування планів середньо- і довгострокового характеру;
- Д. всі відповіді вірні.

28. Відповідно до джерел коштів фінансування поділяється на

- А. внутрішнє, кредитне і лізингове;
- В. внутрішнє і зовнішнє;
- С. за рахунок власних коштів і за рахунок виручки від продажу послуг;
- Д. всі відповіді вірні.

29. При формування собівартості туристичного продукту до основних статей калькуляції входять

А. вартість транспортного обслуговування туристів та амортизаційні відрахування основних фондів туристичних підприємств, туристичного знаряддя;

витрати на оплату праці; відрахування до фондів соціального страхування та інші операційні витрати;

В. вартість транспортного обслуговування туристів та амортизаційні відрахування основних фондів туристичних підприємств; податки, збори, обов'язкові платежі, які стягуються згідно з національним законодавством і міжнародними угодами, величина запланованого прибутку;

С. амортизаційні відрахування основних фондів туристичних підприємств, витрати на оплату праці; податки та обов'язкові платежі, які стягуються згідно з національним законодавством і міжнародними угодами;

Д. вартість туристичного знаряддя, витрати на оплату праці; відрахування до фондів соціального страхування та інші операційні витрати; величина запланованого прибутку.

30. Для економічної оцінки інновацій на підприємствах туристичної сфери, розраховується

А. коефіцієнт ступеня інноваційності закладу;

В. коефіцієнт віддачі від інновацій;

С. коефіцієнт, який відображає вплив інновацій на поліпшення результатів господарської діяльності (збільшення обсягу реалізації послуг, капіталізація);

Д. всі відповіді вірні.

6. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, які використовуються при вивченні дисципліни:

1) в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція); наочні (ілюстрація, демонстрація);

2) в аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні);

3) в аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача;

4) в аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, статті, тези);

5) в аспекті самостійної діяльності: навчальний модуль: питання типу «есе»; вибіркові тести.

7. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Інновації в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі» є лекції, практичні заняття, консультації, самостійна індивідуальна робота студентів. Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт,

виконання курсової роботи та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

При вивченні навчальної дисципліни використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий та відстрочений.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням предмету з метою визначення рівня підготовки студентів з відповідних дисциплін, які формують базу для його опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті по питаннях, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати вхідного контролю враховують при коригуванні завдань для самостійної роботи студентів.

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Рубіжний модульний контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Рубіжний модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Семестровий контроль з дисципліни «Інновації в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію

між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни «Міжнародний туристичний бізнес» й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та рубіжного модульного контролю.

Іспит – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного модульного контролю та підсумкової атестації) За рівнем виділяють такі види контролю: самоконтроль, кафедральний, факультетський, ректорський та міністерський.

Самоконтроль при вивченні дисципліни «Інновації в туристичному та готельно-ресторанному бізнесі» призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу. З цією метою у робочій програмі навчальної дисципліни передбачаються питання для самоконтролю.

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально- методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.
3. Питання для самоконтролю знань
4. Перелік запитань для тестової перевірки знань

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Власова Н. Інноваційна діяльність в туристично' му бізнесі / Н. Власова, В. Смирнова, Н. Семененко // *Культура народів Причорномор'я*. – 2009. – № 176. – С. 113–114.
2. Давидова О. Особливості застосування інновацій у розвитку туристичної галузі України // *Вісник Киї' вського національного університету імені Тараса Шев' ченка. Економіка*. – 2015. – № 7 (172). – С. 65–69.
3. Доценко М.С. Інновації в туризмі України // *Матеріали ІІІВсеукраїнської науково'практичної конфе' ренції "Сучасні тенденції розвитку туризму"*. – Ч. ІІ. – Миколаїв: ВП "МФ КНУКІМ", 2015. – 145 с. – С. 31–34.
4. Кіндрик Т.О., Головінов О.М. Інноваційна діяльність в туристичному господарстві України // *Матеріали конференції "Ефективні інструменти сучас' них наук – 2010"*.
5. Крупський О.П. Концептуальні засади управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств // *Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Менед' жмент інновацій*. – 2015. – Вип. 4. – Т. 22. – С. 64–71.
6. Bilgihan A., Nejad M. (2015), "Innovation in hospi' tality and tourism industries", *Journal of Innovation*, vol. 6 (3), available at:<https://doi.org/10.1108/JHTT'08'2015' 0033>
7. Dosi G. (1988), "Sources, procedures and micro' economic effects of inovation", *Journal of Economic Lite' rature*, vol. 26 (2), pp. 1120–1171.
8. Gajdosik, T. Gajdosikova, Z. Marakova, V. Bor' sekova, K. (2017), "Innovations and networking fostering tourist destination development in Slovakia", *Quaestiones Geographicae*, vol. 36, DOI – 10.1515/quageo'2017' 0039.
9. Hjalager A.'M. (2002), "Repairing innovation defectiveness in tourism", *Tourism Management*, 23, pp. 465–474.
10. Marakova V., Medvedova M. (2016), "Innovation in tourism destinations", *Forum Scientiae Oeconomia*, 4 (1), pp. 33–43.
11. Sardak S., Dzhyndzhoian V., Samoilenko A. (2016), "Global innovations in tourism", *Innovative Marketing*, 12(3). doi:10.21511/im.12(3).2016.04.

Допоміжна

1. Миронов Ю.Б. Теоретичні засади створення та функціонування спеціальних туристично-рекреаційних зон в Україні // *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи: збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 29 листопада 2016 р.)*. Львів: Львівський інститут МАУП, 2016. - Ч.1. 360 с. С.272-276.
2. Мізюк Б.М., Полотай Б.Я. Особливості запровадження інновацій у туристичній індустрії // *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2016. Вип.51. С.45-49.
3. Мірошник Р.О. Розвиток туристичної галузі Укра' їни: особливості та проблеми [Текст] / Р.О. Мірошник, І.В. Щир // *Вісн. Нац. ун'ту "Львівська*

політехніка". Проблеми економіки та управління. – 2013. – № 754. – С. 41–46.

4. Регула А. Інновації в туризмі: екологічний туризм // Збірник матеріалів за результатами IV науково'прак'тичної конференції студентів та молодих вчених "Сталий розвиток України: проблеми і перспективи". – Кам'янець-Подільський: Медобори'2006, 2016. – 230 с. – С. 148–150.

5. Гросул В., Балацька Н. Digital-маркетинг як дієвий інструмент антикризового розвитку підприємства ресторанного бізнесу в період пандемії та її рецесії. Підприємництво та інновації. 2020. № 11–2. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.20>.

6. Завадинська О. Інноваційні технології господарювання в ресторанному бізнесі. Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації. 2018. № 2. С. 93–102.

7. Кирніс Н. Інновації у сфері підприємств ресторанного господарства, які надають кейтерингові послуги. Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства. 2017. № 1. URL: <https://studlib.org.ua/index.php/eprs/article/view/105/102>

8. Осідач О. Методичні основи формування інноваційних бізнес-моделей. Вісник Львівського університету. Серія: Економічна. 2015. Вип. 52. С. 127–134.

9. Шацька З.Я., Семко В.В. Впровадження нових технологій на вітчизняних підприємствах: Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні»: 2017 р. : матеріали Міжнар. нак.-практ. конф., 24 травня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. С. 370–373.

.Інтернет-ресурси

1. www.greentour.com.ua - Спілка сприяння сільського зеленого туризму України

2. www.ruraltourism.com.ua - Зелений туризм (сільський відпочинок в Україні)

